

Promovarea Arhitecturii Românești

ARH. I. D. TRAJANESCU

În ultimul timp presa, se ocupă în trăsături generale de "ARHITECTURA ROMÂNEASCĂ" față de Arhitectura modernă internațională, care, în epoca de refacere de după războiu, se pare, că a cucerit preocupările edilitare publice, prin realizările înfăptuite în Capitală și în Provincie, în dauna Arhitecturii românești, cu specificul ei național.

Evident, că această îngrijorare publică este bine venită astăzi, când peste tot pământul românesc se revarsă de Sus lumina izbăvitoare a RENAȘTEREI NAȚIONALE, și că trebuie luate măsuri de apărare și încurajarea Arhitecturii naționale, cel puțin ca cele luate pentru Artele plastice : Pictura, Sculptura, Artele decorative, cum și pentru Literatură și Muzică, cum și pentru Industria națională.

Ori această încurajare sistematizată, ar fi oarecum și înesită și îndreptățită, și de faptul, că cu toată această năvăală de blocuri moderne, cari dau orașelor noastre o înfățișare atât de streină, tot se mai strecoară sfioasă, ici, colo, câte o încercare de STYL ROMÂNESC, grație arhitecților noștrii, crescuți la vatra Școlii Naționale de Arhitectură : O biserică, o vilă, o Administrație financiară, o Percepție, un Pavilion de Expoziție, un Conac de moșie, o „Cârciumă” prin Parcurile publice, etc., inspirate după monumentele noastre istorice, păstrate de veacuri prin mănăstiri, sate, conace boierești, etc., și mlădiate după cerințele timpului.

Deci, sentimentul național dăinuiește încă, în stare latentă, în spiritul public, și în această privință, și nu trebuie de cât o directivă binevoitoare din partea celor în drept, ca Arhitectura românească să crească și să'nflorească, spre mândria Neamului nostru.

În clipa de față, când toate manifestările vieții românești se încadrează în mișcarea epocală a Renașterii naționale, trebuie să mărturisim, că sentimentul public pentru Arhitectura pământească, a fost cultivat încă din anul 1897, acum 43 ani, când s'a pus temelie învățământului Arhitecturii naționale, și s'a tras primele brazde pe ogorul Arhitecturii românești, prin Opera și Cuvântul profesorului ARHITECT IOAN MINCU, care, cu evlavie de apostol, a colindat țara dela un cap la celălalt, cercetând deaproape : o bisericuță, o troiță, o casă, o ruină, etc., peste cari a încercat să pue altoiul lui, în credința nestrămutată, predicată dela înălțimea catedrei, că din această comoară, rămasă nouă din străbuni, reînvia și va ajunge departe, Arhitectura națională.

Această credință a lui, s'a perpetuat mai departe în învățământul ȘCOALEI NAȚIONALE DE ARHITECTURĂ DIN BUCUREȘTI, și s'a transmis până azi, cu aceiași însuflețire, tinerelor generații de Arhitecți români.

Această credință s'a cultivat și s'a răspândit mai departe, de către SOCIETATEA ARHITECȚILOR ROMÂNI, care, prin revistele ei, ANALELE ARHITECTURII, ARHITECTURA, ARTELE FRUMOASE, a dus de aproape 50 ani, o luptă neîncetată, pentru promovarea Arhitecturii naționale, luptă împrăștiată și înviorată, prin diverse publicații : „Căminul", „Arta" și Orașul", „Simetria", etc., cum și prin diferite articole prin Presă, Conferințe, Expoziții, etc. ; de asemenea, COMISIUNEA MONUMENTELOR ISTORICE,

prin „Buletinul" ei, a dat la lumină toate monumentele noastre istorice, punând astfel la îndemâna cercetătorilor specialiști, sau marelui public, un material prețios, din care ar putea să renască Arhitectura națională modernă ; iar ca o încoronare a acestei munci uriașe, a apărut Operile de Analiză și Sinteză : ARHITECTURA MOLDOVENEASCA, de GHEORGHE BALS, ARHITECTURA DIN MUNTENIA de NICOLAE GHICA-BUDEȘTI, și ISTORIA ARHITECTURII ROMÂNEȘTI, GRIGORE IONESCU.

Tot în această credință, și în năzuința de a se cultiva gustul public, în sensul unei Arhitecturii naționale, ACADEMIA DE ARHITECTURĂ DIN BUCUREȘTI, își deschide larg porțile, chemând publicul să-i cerceteze EXPOZIȚIA PERMANENTĂ de Arhitectură românească, aplicată la probleme moderne, de către studenții ei.

Așa dar : se poate spune cu drept cuvânt, că ogorul Arhitecturii românești este arat și semănat, și nu așteaptă de cât să se reverse și asupra lui, căldura și lumina RENAȘTEREI NAȚIONALE, ca să'ncolțească, să crească, și să dea roadele de mult așteptate.

Și totuși : sub ochii noștrii, se ridică mărețe Palate ministeriale, rezidențiale, Institute, Școli, Prefecturi, Primării, etc., concepute în stylul „modern", internațional, strein de țară.

Și ne'ntrebăm nedumeriți : prin ce mijloace s'ar putea promova creiarea unui STYL ROMÂNESC în Arhitectură, care să poarte pecetia strălucitei Epoci de Renaștere de azi, și care, cu drept cuvânt, s'ar putea numi STYLUL REGELE CAROL II ?

Pentru înlesnirea găsirii acestor mijloace, reamintim doleanțele Arhitecților români, exprimate prin congrese, și publicații, și cari în rezumat ar fi :

I. Inițierea unui SALON OFICIAL de Arhitectură românească, pentru îndrumarea publicului spre o arhitectură națională, cu decernare de premii.

II. Inițierea de PREMII ANUALE, și un PREMIU NAȚIONAL, pentru cele mai reușite lucrări realizate în cursul anului, în toate orașele din țară, premii acordate de către Rezidențele regionale, mai ales în Provinciile alipite la Patria noastră, provincii, cari prin vitregia vremurilor, nu și-au putut cultiva o Arhitectură specific românească.

III. PREMIUL NAȚIONAL DE ARHITECTURĂ, să se acorde, ca la celelalte manifestări de artă românească, arhitecților, cari, prin totalul operei lor, au stăruit în dezvoltarea arhitecturii naționale.

IV. Decretarea de LEGI PROTECTOARE, prin cari, să se stabilească, în mod obligatoriu, ca toate INSTITUȚIILE DE STAT, JUDEȚ și COMUNĂ, să-și clădească localuri proprii, numai în STYL NAȚIONAL, și numai pe cale de CONCURS PUBLIC, printre arhitecții români, așa după cum s'a legiferat și pentru numirile în funcțiunile publice.

Cu astfel de măsuri patronate de Stat, credem că s'ar putea promova Arhitectura națională, dându-se puțința arhitecților români, să contribuie prin munca lor românească, la înfăptuirea acestei opere cerută de vremurile noastre.